

EDUSKUNNAN VASTAUS 74/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta (HE 56/2003 vp).

Valiokuntakäsittely

Valtiovarainvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (VaVM 30/2003 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion talousarviosta 13 päivänä toukokuuta 1988 annetun lain (423/1988) 3 b §:n 3 momentti, 12, 16—18, 21 ja 24 c § ja 3 luvun otsikko,

sellaisina kuin niistä ovat 3 b §:n 3 momentti laissa 430/1998, 16 ja 21 § laissa 165/1992, 17 § mainituissa laissa 430/1998 ja laissa 217/2000, 18 § osaksi mainituissa laeissa 430/1998 ja 217/2000 ja 24 c § viimeksi mainituissa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 17 a ja 21 a §, 24 b §:n edelle uusi luvun otsikko sekä lakiin uusi 24 d—24 h § ja 25 §:n edelle uusi luvun otsikko seuraavasti:

3 b §

Valtion tilinpäätöksen mukaisen ylijäämän tai alijäämän huomioon ottaminen talousarviossa

— — — — —
Varainhoitovuoden lopun kumulatiivisella ylijäämällä tai kumulatiivisella alijäämällä tarkoitetaan 17 a §:ssä tarkoitetun talousarvion toteutumalaskelman mukaisen edellisen varainhoitovuoden lopun kumulatiivisen ylijäämän tai alijäämän sekä asianomaisen varainhoitovuoden ylijäämän tai alijäämän yhteenlaskettua määrää.

12 §

Toiminta- ja taloussuunnittelu

Virastojen ja laitosten on suunniteltava toimintaansa ja talouttansa sekä tuloksellisuuttaan usean vuoden aikavälillä. Ministeriöiden on suunniteltava toimialansa toiminnan vaikuttavuutta ja toiminnallista tuloksellisuutta usean vuoden aikavälillä.

Suunnittelusta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Laskentatoimi

Viraston ja laitoksen tulee järjestää toiminnan kustannusten, toiminnallisen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seuraamista sekä muita ohjauksen, johtamisen ja tilivelvollisuuden toteuttamisen tarpeita varten tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimensa sekä muu seurantajärjestelmänsä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

17 §

Valtion tilinpäätöskertomus

Hallitus antaa eduskunnalle kultakin varainhoitovuodelta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta valtion tilinpäätöskertomuksen.

Tilinpäätöskertomukseen otetaan valtion tilinpäätös ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista samoin kuin tärkeimmät tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä ministeriöiden toimialoilla. Tilinpäätöskertomukseen otetaan lisäksi valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet samoin kuin tiedot liikelaitosten ja rahastojen toiminnan, talouden ja tuloksellisuuden sekä niiden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista.

Tilinpäätöskertomuksen laadinnasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

17 a §

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätös sisältää:

1) talousarvion toteutumista koskevan talousarvion toteutumataskelman talousarvion osaston tai pääluokan sekä luvun ja momentin tarkkuudella;

2) tuottoja ja kuluja kuvaavan tuotto- ja kululaskelman;

3) varainhoitovuoden päättymisajankohdan taloudellista asemaa kuvaavan taseen;

4) rahavirtoja kuvaavan rahoituslaskelman;

5) jäljempänä 18 §:ssä tarkoitettujen oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarpeelliset liitetiedot.

Valtion tilinpäätöksen mukainen ylijäämä tai alijäämä varainhoitovuodelta esitetään talousarvion toteutumataskelmassa, jossa esitetään myös kumulatiivinen ylijäämä tai alijäämä edellisiltä varainhoituvuosilta. Talousarvion toteutumataskelman yhteydessä esitetään lisäksi tiedot 10 §:ssä tarkoitettujen valtuuksien käytöstä.

Valtion tilinpäätöksen laadinnasta ja sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Oikeat ja riittävät tiedot

Valtion tilinpäätöksen ja tilinpäätöskertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (*oikea ja riittävä kuva*).

21 §

Virastojen ja laitosten tilinpäätökset ja toimintakertomukset

Viraston ja laitoksen tulee antaa tilinpäätöksessä ja tulosvastuun toteuttamista varten laadittavassa toimintakertomuksessa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä vi-

raston ja laitoksen tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta (*oikea ja riittävä kuva*).

Viraston ja laitoksen tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä niiden käsittelystä ja hyväksymisestä samoin kuin niiden johdosta annettavasta asianomaisen hallinnonalan ministeriön kannanotosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

21 a §

Lain soveltaminen valtion rahaston tilinpäätökseen, kirjanpitoon ja laskentatoimeen

Talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston kirjanpitoon, laskentatoimeen ja tilinpäätökseen sovelletaan, mitä tässä laissa ja sen nojalla säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

3 luku

Valtion varallisuuden- ja velanhoito

4 luku

Taloudenhoidon ohjaus ja sisäinen valvonta

24 c §

Määräystenantovaltuus

Valtiokonttori voi antaa määräyksiä virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen kirjanpidon, maksuliikkeen ja laskentatoimen hoidon, tilinpäätöksen laadinnan sekä muiden taloushallinnon toimintojen ja menettelytapojen yksityiskohdista.

24 d §

Yhteistyö ja virka-apu

Viraston ja laitoksen on annettava maksutta toiselle virastolle ja laitokselle toiminnan ja talouden suunnittelua ja talousarvion toimeenpanemista, sisäistä valvontaa, tilinpäätöksen ja toi-

mintakertomuksen laatimista ja muuta lakiin perustuvaa valtiontaloudellista raportointia varten tarpeelliset tiedot, asiakirjat ja selvitykset.

Viraston ja laitoksen on tehtävä toimivaltaansa kuuluvat valtion taloudenhoitoon liittyvät valvontatoimet ja tarkastukset, joita toinen valtion virasto tai laitos pyytää, jos pyydetyn valvontatoimen tai tarkastuksen suorittaminen on perusteltua pyynnön esittäneen viraston tai laitoksen kannalta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisessa noudatettavista menettelyistä ja annettavista tiedoista sekä 2 momentissa tarkoitettua valvontatoimen ja tarkastuksen suorittamisesta toiselle virastolle ja laitokselle tämän pyynnöstä koskevan velvoitteen ja sen täyttämiseksi noudatettavien menettelyiden yksityiskohdista.

24 e §

Valtiovarain controller -toiminto

Valtiovarainministeriössä on valtion talouden ja toiminnan ohjaus- ja raportointijärjestelmän laadun ja tilivelvollisuuden varmistamista ja kehittämistä varten valtiovarain controller-toiminto ja siinä valtioneuvoston controller sekä tämän apuna ja sijaisena valtioneuvoston apulaiscontroller, jotka valtioneuvosto nimittää. Valtioneuvoston controllerin ja apulaiscontrollerin kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

24 f §

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävät ja valtuudet

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävänä on:

1) varmistaa osana valtion tilinpäätöskertomuksen valmistelua valtioneuvostolle esiteltäväksi, että kertomus antaa 18 §:ssä säädetyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot ja lisäksi varmistaa, että valtion tilinpäätöstiedot ja muut tärkeimmät valtiontaloutta ja tuloksellisuutta kos-

kevat tiedot ovat saatavilla ja hyödynnettävissä valtiontaloutta ja toiminnan ohjausta koskevassa valmistelussa ja päätöksenteossa;

2) ohjata ja sovittaa yhteen sekä kehittää valtion tilinpäätösraportointia ja muuta valtiontaloutta ja tuloksellisuutta koskevaa raportointia ja arviointitoimintaa sekä sisäisen valvonnan järjestämistä samoin kuin neuvonnallaan ja havaintojen ja niihin perustuvien toimenpideehdotusten esittämisellä varmistaa ja edistää valtion talouden ja toiminnan ohjaus- ja raportointijärjestelmien ja -menettelyiden toimivuutta asianmukaisella ja laadukkaalla tavalla;

3) sovittaa yhteen Suomen valtion vastuulla olevien Euroopan unionin varojen sisäistä ja hallinnollista valvontaa ja valmistella unionin varojen valvontaa ja tarkastusta sekä varojen hoidon virheitä ja varoihin kohdistuneita väärinkäytöksiä koskevat kannanotot ja selvitykset Euroopan unionin toimielimille ja muille elimille, jolleivät ne kuulu jonkin muun viranomaisen tehtäviin;

4) osallistua muiden valtiovarainministeriön toimialan asioiden valmisteluun ministeriössä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tai valtiovarainministeriön työjärjestyksessä säädetään tai valtiovarainministeri määrää ja lisäksi osallistua toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön.

Valtiovarain controller -toiminto voi esittää valtioneuvostolle ja ministeriölle sekä valtion virastolle, laitokselle, liikelaitokselle ja rahastolle raportin havainnoistaan ja esittää siinä mahdolliset toimenpide-ehdotuksensa. Toiminto voi lisäksi asian laadun mukaan saattaa havaintonsa ja toimenpide-ehdotuksensa valtiontalouden tarkastusviraston ja muun asiassa toimivaltaisen viranomaisen tietoon mahdollisia toimenpiteitä varten.

24 g §

Tietojensaantioikeus

Valtiovarain controller -toiminnolla on oikeus saada maksutta tehtäviensä hoitamiseksi

tarpeelliset tiedot, asiakirjat ja selvitykset valtion virastolta ja laitokselta, valtion liikelaitokselta sekä talousarvion ulkopuoliselta rahastolta.

Valtiovarain controller -toiminnolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valtion virastolta ja laitokselta, valtion liikelaitokselta ja talousarvion ulkopuolella olevalta valtion rahastolta tietoja ja asiakirjoja valtion taloudesta ja toiminnasta sekä valtiontaloutta tai valtion vastuulla olevia varoja tai omaisuutta koskevasta tai niihin kohdistuvasta menettelystä, jos toiminnolle 24 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädetyn tehtävän suorittaminen sitä välttämättä edellyttää.

24 h §

Valtiovarain controller -toiminnon asema ja ratkaisuvallta

Valtiovarain controller -toiminto on osa valtiovarainministeriötä ja siihen sovelletaan, mitä valtiovarainministeriöstä ja sen virkamiehistä säädetään. Valtioneuvoston controller tai apulaiscontroller ratkaisee kuitenkin esittelystä itsenäisesti toiminnon havaintojen esittämistä ja tietojen pyytämistä ja antamista koskevat asiat.

5 luku

Erinäiset säännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Lain 12, 16, 21 ja 21 a §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran varainhoitovuotta 2005 koskevaan toiminta- ja taloussuunnitteluun, laskenta-toimeen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä toimintakertomukseen. Lain 3 b §:n 3 momenttia ja 17, 17 a ja 18 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2004 kirjanpitoon ja tilinpäätökseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2003
